

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

35. De excommunicationibus in decretalibus, & in sexto reseruatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

excommunicato in crimine, ac ob id non est excommunicatus, nisi accederet ei, quæ iam sententiam talem alias contraxit, ac per hoc soluitur argumentum de Clerico, qui non dicitur participare in crimine, nisi percutiens iam alias ob idem esset excommunicatus.

Aliud dubium est de Heremitis, an sint nomine Religiosi comprehensi, ita ut hoc gaudeant priuilegio, etiamsi nullos ordines, nec primam tonsuram habeant. Ioan. de Lign. in Clem. per litteras de præben. tenet quod non. Gloss. verò can. qui vere. 16. q. 1. tenet quod sic. Solutio autem est cum distinctione, qua Archi. illo can. qui vere. citato, & Siluest. verb. Heremita. §. 2. utuntur, nempe esse quosdam profugos, qui nec ordini, nec Prælato, seu Episcopo, seu Religioso subditi sunt, & hi non gaudent hoc priuilegio. Quosdam verò, qui ordini, vel Religioso, aut Episcopo subduntur, & hi gaudent, & censentur personæ Ecclesiasticæ.

Aliud dubium est de fratribus, & sororibus Tertij Ordinis Sancti Francisci, & Sancti Dominici, an gaudeant isto priuilegio. Siluest. excommuni. 6. §. responder gaudere, quia habent priuilegium Xysti super hoc, quamuis de iure fuerit controuersa.

De excommunicationibus in Decretalibus, & in sexto reseruatis.

CAPVT XXXV.

Prima excommunicatio habetur in cap. quærenti. de offi. iudi. deleg. nempe quando aliquis est excommunicatus à delegato Papæ, & per annum manet in tali excommunicatione, tunc non potest absolui, nisi a Papa, qui est superior ipsius delegati, iuxta cap. studuisti. de offi. legat.

Secunda est in cap. ad falsarios. de crim. fal. & alia in cap. dura. ibidem contra falsarios, & contra habentes apud se litteras falsas: sed iam hæc capita exposita sunt in Bulla Cænæ, dum de falsarijs diximus.

Quarta habetur in cap. significauit. de sent. excom. vbi excommunicatur clericus, qui communicat cum excommunicato à Papa, recipiendo eum in diuersis officijs. Vbi nota ut contrahatur ista excommunicatio debent nonnulla concurrere.

PRIMO,

Primò, vt, qui communicat, sit clericus.

Secundò, quod communicet eum excommunicato à Papa per sententiam, quod intellige iuxta Martini Bullam postquam fuerit denunciatus.

Et tertio, quod sit ista communicatio, admittendo eum ad diuina officia.

Quartò, quod id fiat scienter.

Et quinto, quod non metu, sed sponte id faciat: metus autem debet esse iustus, nempe quando minus malum maioris malum uitandi causa eligitur, vt dicunt D. Thom. in 4 sent. d. 24. Sil. ver. metus. in prin. late Couar. in 4 decretal. 2. part. §. 4. num. Minor autem causa requiritur in muliere & minore, quam in adulto, & viro, vt notat Gloss. in cap. cum locum. de sponsal. ibi Abb. nu. 6.

Aduerte tamen, quod si constaret aliquid metui factum, licet non esset metus talis, qui caderet in constantem virum, sufficeret, vt habet Dec. in c. si iustus metus. col. 6. v. & in iuribus de appell.

Quinta est in c. tua nos. de sent. excommu. vbi incendiarij, postquam excommunicati, & denunciati fuerint, à solo Papa absolui possunt. Vbi nota ex Gloss. & ibi Doct. communicari hunc Canonem esse generalem tam de incendiarijs Ecclesiarum, quam aliorum locorum.

Rursus eos non esse per hunc Canonem ipso iure excommunicatos, sed excommunicandos, iuxta can. pessimam. 23. q. 3. cum mandantibus, consulentibus, fauentibus. At postquam excommunicati & denunciati fuerint, Papæ absolutio referuatur secundum sententiam veriorum, vt notant Henric. Boic. in c. conquesti. nu. 4. de sent. excom. licet Doct. graues teneant Ordinarios posse absoluere incendiarios ab ipsis excommunicatos, & denunciatos.

Aduerte autem, disposita contra Ecclesiæ incendiarios habere locum, siue sit Ecclesia cõsecrata, siue non, vt notat Boic. vbi supra, quia eadem immunitate vtraque gaudet, vt notatur in c. pen. de immun. Eccles. & idem diceadum de incendiarijs locorum religiosorum, vel Cæmeteriorum, vt per Boic. ibidem.

Aduerte rursus, in locis, vbi est consuetudo, quod incendiarij locorum non religiosorum sint ipso iure excommunicati, eam esse seruandam, quia consuetudo est optima iuris interpret. cap. cum dilectus. de consuetud. ita Boic. vbi supra. Et in-

tellige

tellige de consuetudine legitime præscripta, vel approbata à suo Prælato, quantum ad suos subditos, vt in simili notat Angel. verb. excomm. 1. §. 6.

Aduerte præterea, quantum ad incendiarios Ecclesiarum Caiet. ver. excommuni. c. 22. & Nauarr. cap. 27. sum. nu. 94. tenere, non esse ipso iure excommunicatos, sed excommunicatos, sicut & incendiarios cæteros, qui non sunt Ecclesiarum: contrarium tamen affirmant Gloss. in cap. tua nos. de sent. excomm. & ibi Abb. num. 4. Gloss. in c. conquesti. & ibi Henric. Boic. alios citans nu. 2. eod. tit. Gloss. in c. deuotissima. 12. qu. 2. Præpos. & alij in cap. canonica. 11. q. 3. Siluest. ver. incendiarius. §. 2. pro qua opinione est Canon in c. in litteris, de raptorib. & incendiar. vbi Papa mandat absolui incendiarium Ecclesiarum à sententia excommunicationis supponendo illum excommunicatum. Et in c. canonica. 11. q. 3. quem canonem ad hunc effectum citat Abb. vbi supra. & ita intelligendum dicit Præpos. in allegato cap. canonica. in fin. At quia ad istos canones respondere potest, eos procedere, quando incendiarij prædicti fuerunt excommunicati propter tale incendium; sic enim Gloss. in cap. in litteris. allegato interpretatur, in propositione casus. Idcirco teneo cum Caiet. & Nauarr. non enim multiplicandæ sunt excommunicationes iuris, vbi non reperitur ius expressum, aut ex iure consequentia necessaria deductum.

Sexta habetur cap. conquesti. de sent. excomm. Rapientes res Ecclesiæ cum ipsarum Ecclesiarum effractione, ipso iure sunt excommunicati, & si denunciati postea fuerint, ad Papam sunt pro absolute mittendi: ante denunciationem vero non est necessarium; possunt enim ab Episcopo absolui.

Et nota duo esse necessaria ad contrahendam hanc excommunicationem; rapere res Ecclesiæ, & cum effractione, scilicet portarum, vel ferarum, vel murorum, vt habet ibi Panorm. Per Ecclesiam verò intellige hospitalia, & alia loca pia, vt dixi supra, & notat Abb. in c. tua. de sent. excomm.

Septima est in c. fundamenta. de elect. in 6. vbi duo statuuntur à Nicolao IV.

Primum est, ne eligatur in Senatorem Romæ, vel Rectorem, vel in officium alicuius gubernationis prædictæ Urbis vllus Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes, Baro, aut vllus alius notabilis excellentiæ, præminentæ, potestatis, dignitatis, aut vllus frater, filius, nepos prædictorum.

Alterum

Alterum est, ne vllus eligatur in prædictum Regimen vltra annum, nisi de licentia Pontificis per literas expressa.

Conceditur tamen, vt si quis originem naturalem trahat ex Vrbe, aut in ea continuam habet habitationem, possit assumi in tale regimen, etiam si frater, filius, nepos prædictorum sit, & etiam si titulum Baronie, vel Comitatus aliquem extra territorium Urbis habeat, dummodo non sit tantæ potentie vt cum prædictis comparari possit.

Contra hanc autem constitutionem nominantes, assumptes, eligentes, & nominati, assumpti, electi, si consenserint, obediens alicui prædictorum septem, aut dantes consilium, auxilium, vel fauorem, sunt ipso iure excommunicati, & communicatio Pontifici reseruatur.

Octaua excommunicatio habetur in c. clericis. de immuni. Eccles. vbi imponentes tales clericis, & clerici soluentes excommunicantur, sed quantum ad soluentes, est reuocata constitutio per Clem. quoniam. de immuni. Eccles. a Clem. Super hoc diximus plura in Bulla Cœnæ.

Nona excommunicatio habetur in c. fœlicis. de pœnis. Bonifacio Octauo, vbi vndecim genera personarum excommunicantur, hostiliter insequentes Cardinales, capientes, vulnerantes, occidentes, socij eorundem, fieri mandantes, ratum habentes, quod intellige cum Gloss. si nomine eorum id gestum est, vt alias diximus; dantes etiam consilium, vel fauorem prædictorum aliquem receptantes, vel defensores. Multa alia pœnæ vltra excommunicationem ibi ponuntur, quæ ad rem præsentem non faciunt. Excommunicantur tandem Potestates, Rectores, &c. qui prædictam constitutionem inuicem non obseruant contra prædictos; tales enim, mensis elapso nisi obseruent eam, ipso iure sunt excommunicati: sed ista vltima non videtur reseruata; nō enim ibi dicitur, in eadem excommunicationem, quæ posita prius erat, incidit, sed absolute quod sint excommunicati.

Decima habetur in cap. quicumque de sent. excomm. lib. 6. vbi quinque personarum genera excommunicantur. Omnes illi, qui, occasione alicuius excommunicationis lata in aliquem, dant licentiam occidendi eos, qui promulgarunt talem sententiam, vel eum, cuius occasione est promulgata, vel eos, qui obseruant prædictam excommunicationem, vel eos, qui nolunt conuersari cum tali excommunicato.

Secundo, excommunicantur etiam ij, qui non solum occidunt

cidendi dant licentiam, sed etiam capiendi aliquem prædictorum.

Tertio, qui etiam dant licentiam grauandi aliquem prædictorum, vel in personis, vel in bonis suis, vel suorum.

Quarto, excommunicantur etiam, qui tali licentia vtuntur.

Et tandem quinto, qui etiam sine licentia, sed ex se aliquid prædictorum faciunt.

Aduerte tamen vnā limitationem: qui enim in bonis nocuerunt illa occasione, & intuitu, non statim sunt excommunicati, nisi intra octo dies restituant, & satisfaciant omnia; si enim id præstant, non contrahunt censuram. Similiter qui dederunt licentiam, si in re integra reuocarunt, non contrahunt: alias ipso iure excommunicati sunt.

De excommunicationibus reseruatīs in Clementinis, & in Extrauagantibus.

CAPVT XXXVI.

Prima excommunicatio habetur in Clem. 1. de hære. §. verum. 2. Inquisitores, & in officium inquisitionis ab Inquisitoribus, vel Episcopis substituti, qui odij, gratiæ, seu amoris, lucri, commodiue alicuius temporalis obtentu contra iustitiam, & conscientiam suam omittunt contra quemquam procedere, vbi procedendum est, aut alicui imponunt hæresis prauitatem, aut propterea eum ab eius officio impediunt, & super hoc quoquomodo eum vexant, sunt ipso iure excommunicati, nec ab alio, quam a Papa absoluendi, nisi in mortis articulo; nec tunc, nisi præmissa satisfactione, si fieri poterit: & si Episcopi fuerint aliquid prædictorum facientes, vel Episcopi superiores, non contrahunt excommunicationem, sed suspensionem ab officio per triennium.

Aduerte tria necessaria simul ad contrahendam hanc excommunicationem; Vt contra iustitiam faciant; Et, vt etiam scienter, seu contra propriam conscientiam, intelligendo contra conscientiam; Et vt aliquo fine ex præscriptis in textu. Vno horum deficiente, non contrahitur censura, vt notat ibi Glos. ver. obtentu.

Secunda excommunicatio habetur in Clem. religiosi. in prin. de priuileg. vbi Religiosi contra Papalem excommunicatio-

H nem,